

*Др Аниша Илић Анђанасијевић**

ORCID: 0000-0001-9092-9347

УБЛАЖАВАЊЕ КАЗНЕ КОД КРИВИЧНОГ ДЕЛА ТЕШКА КРАЂА У ПРАКСИ ОСНОВНОГ СУДА У НИШУ**

САЖЕТАК: Предметна анализа кривичног дела тешка крађа у судској пракси Основног суда у Нишу извршена је на два начина, односно кроз два облика истраживања: увидом у судске предмете и увидом у статистичке податке суда, из годишњег извештаја о раду, у периоду од 2010. до 2018 године. Институт ублажавања казне, који је анализиран у вези са наведеним кривичним делом, обухвата два сегмента рада. Наиме, при анализи сагледан је однос броја пријављених, оптужених, осуђених и ослобођених лица, односно лица којима је ублажена казна, и анализирана је примена појединих олакшавајућих околности, које је суд ценио при ублажавању казне. Када је реч о примени појединих олакшавајућих околности, које је суд ценио при ублажавању казне, спроведеним истраживањем узете су у обзир следеће околности: а) године старости окривљеног, б) имовно стање окривљеног, в) личне прилике окривљеног, г) породичне прилике окривљеног, д) ранија осуђиваност окривљеног, њ) држање учиниоца после извршеног кривичног дела, е) однос окривљеног са оштећеним, ж) признање кривичног дела, з) кајање окривљеног и и) здравствено стање окривљеног. Циљ спроведеног истраживања био је да се уз примену научних

* aanita.ilic88@gmail.com

** Рад је примљен 15. 11. 2021, измењена верзија рада достављена је 17. 2. 2022, а прихваћен је за објављивање 22. 2. 2022. године.

метода анализира примена посматраног института у пракси, уз указивање на постојеће проблеме при његовом имплементирању, у циљу њиховог потенцијалног отклањања и евентуалног решавања у пракси.

Кључне речи: тешка крађа, ублажавање казне, казнена политика, Основни суд у Нишу

КРИВИЧНО ДЕЛО ТЕШКА КРАЂА

Кривично дело тешка крађа било је познато од давнина и регулисано је од стране најстаријих правних споменика. Њиме су предвиђане теже казне за извршиоце кривичног дела крађе уколико је извршење дела пратила нека од квалификаторних околности, с циљем да се заштити имовина појединаца од најразличитијих облика угрожавања.¹ Кривично право Републике Србије предвиђа да кривично дело крађе прераста у тешку крађу када је радња одузимања туђе покретне ствари од другог извршена под неком од квалификаторних околности, које су предвиђене у чл. 204. КЗ.² Иначе, кривично дело тешка крађа обухвата више облика и видова испољавања тешких крађа, која се карактеришу посебним обележјем. У тешку крађу, у случају постојања неке од квалификаторних околности, може прерастати само основни облик крађе (обична крађа) али не и кривично дело ситне крађе. Кривично дело тешка крађа спада у групу кривичних дела где је објекат заштите имовина. Имовина представља скуп покретних и непокретних добара, права и интереса у власништву физичког или правног лица, које се могу изразити у новцу.³

Чланом 204. (ст. 1) предвиђено је да се кривично дело тешка крађа врши:

- 1) обијањем или проваљивањем затворених зграда, станова, соба, каса, ормана или других затворених простора или савлађивањем механичких, електронских или других већих препрека;
- 2) од стране групе;
- 3) на нарочито опасан или нарочито дрзак начин;

¹ Јокшић, И. (2014). Тешка крађа у старом и средњем веку. *Гласник адвокатске коморе Војводине*, 86 (3), 155–169.

² Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005. – испр., 107/2005. – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016. и 35/2019.

³ Стојановић, З., Периф, О. (2011). *Кривично право: посебни део*. Београд: Правна књига, 155.

- 4) од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно оруђе ради напада или одбране;
- 5) за време пожара, поплаве, земљотреса, или другог удеса;
- 6) искоришћавањем беспомоћности или другог тешког стања неког лица.

Код овог облика тешке крађе (ст. 1. т. 1), радња извршења је постављена алтернативно, при чему се састоји у неком од следећих радњи: обијању, проваљивању или савлађивању механичких, електронских или других већих препрека.⁴ Обијање је у правној теорији различито дефинисано, међутим, његова суштина се састоји у отклањању препрека ради улажења у затворене просторије, док поједини правни аутори дефинишу обијање као насилно продирање у затворене просторе, употребом физичке снаге, које за последицу има оштећење уређаја за затварање, па чак и делова затвореног простора, на пример, уништење брава или рушење дела зида.⁵ Проваљивањем се сматра улажење или отварање затворених простора без физичког оштећења уређаја за затварање, односно делова затвореног простора. Врло често се у пракси јавља проблем код разграничавања проваљивања и савлађивања већих препрека, при чему као најзначајнију разлику треба узети да се у случају савлађивања већих препрека не мора радити о улажењу или отварању затворених простора. Дакле, обијање и проваљивање омогућава долажење до туђе ствари, према томе уколико није испуњен овај услов, неће постојати ово кривично дело.

За све облике тешке крађе предвиђена је казна затвора у трајању од једне до осам година, с тим да уколико је наведено дело (чл. 204. ст. 1) учињено од стране организоване криминалне групе, или ако вредност украдених ствари прелази износ од милион и петсто хиљада динара, учинилац ће се казнити затвором од две до десет година (чл. 204. ст. 4).⁶

⁴ Јовашевић, Д. (2017). *Кривично право: посебни део*. Београд: Досије, 280.

⁵ Стојановић, З. (2018). *Коментар Кривичног законика према стању Кривичног законика од 1. марта 2018. године и према стању законодавства од 18. маја 2018. године*. Београд: Службени гласник, 668.

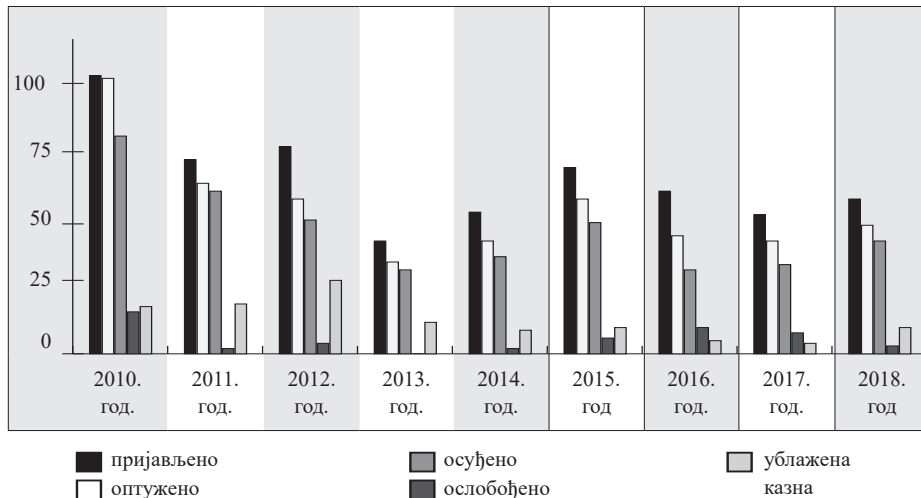
⁶ Чејовић, Б., Кулић, М. (2014). *Кривично право*. Нови Сад: Правни факултет за привреду и правосуђе, 446.

Ублажавање казне у пракси Основног суда у Нишу за кривично дело тешка крађа

Табела 1: Однос пријављених, оптужених, осуђених, ослобођених лица, као и лица са ублаженом казном за кривично дело тешка крађа у Нишу у периоду 2010–2018. године

Година	Пријављено лица	Оптужено лица	Осуђено лица	Ослобођено од оптужбе	Ублажена казна
2010.	106	105	83	16	18
2011.	74	65	62	2	19
2012.	79	59	51	4	28
2013.	43	35	32	–	12
2014.	54	43	37	2	9
2015.	71	59	50	6	10
2016.	62	45	32	10	5
2017.	53	43	34	8	4
2018.	59	49	43	3	10

Графикон 1: Однос пријављених, оптужених, осуђених и ослобођених лица, као и лица са ублаженом казном за кривично дело тешка крађа у Нишу у периоду 2010–2018. године

Увидом у приказане податке на основу датих Табеле и Графикана може се уочити да су поднете кривичне пријаве за кривично дело тешка крађа у периоду 2010–2018. године биле у опадању све до 2018. године, када се њихов број поново повећава.

Број оптужења за кривично дело тешка крађа у посматраном периоду је углавном пратио број поднетих пријава, при чему је најмање било оптужења у односу на број пријављених кривичних дела забележен у току 2012. године, када је износио 74,68 % у односу на број пријављених лица.

Уколико се посматра примена института ублажавања казне за ово имовинско кривично дело, може се приметити да је ова законска могућност суда у доста мањем броју случајева заступљена у односу на донете осуђујуће одлуке. Тако се може уочити да је највећи број ублажавања казне био примењен у 2012. години, када је у односу на број осуђујућих пресуда ублажавање казне било заступљено у 54,9 % случајева.

Увидом у пресуде са ублаженом казном за кривично дело тешка крађа, може се закључити да је Основни суд у Нишу у већини случајева ублажавање вршио по мери казне, при чему је уместо казне затвора изрицао условну осуду као и казну „кућног” затвора са електронским надзором.

ПРИМЕНА ПОЈЕДИНИХ ОЛАКШАВАЈУЋИХ ОКОЛНОСТИ

Од олакшавајућих околности приликом одмеравања казне за кривично дело тешка крађа, Основни суд у Нишу је узимао у обзир следеће околности:

Године старости.– Приликом одмеравања казне суд је од олакшавајућих околности на првом месту узимао у обзир године старости извршиоца кривичног дела тешка крађа. Док је код неких других кривичних дела приликом ублажавања казне као олакшавајућа околност узимана у обзир старост извршиоца који је у поодмаклим годинама, односно пензионер, као и особе које су сматране релативно старијим за кривично дело тешка крађа у свим анализираним кривичним предметима прописана казна је ублажена „младим” особама.

Тако је у току 2010. године у 44,4 % случаја суд ублажио казну третирајући старост учиниоца окривљеног као олакшавајућу околност, док се 22,2 % случаја ублажавала казна затвора млађем пунолетном лицу. На сличан начин, суд је поступао и у 2011. години, где је старост учиниоца узимана у обзир при ублажавању казне и то у 47,3 % случаја, где се чак у 26,3 % случаја радило о млађем пунолетном лицу.

Основни суд у Нишу је при оваквом одлучивању истицао да сматра да се и са ублаженом казном може остварити сврха кажњавања, јер је кривично дело извршено услед младалачке лакомислености, где је чак у једном случају третирао младост као нарочито олакшавајућу околност. У 2012. години окривљеним лицима је изречена пресуда са ублаженом казном, из разлога што се радило о младим особама, те је по овом основу ублажена казна чак у 53,5 % случајева, посматрано у односу на укупан број одлука са ублаженом казном за ту годину.

Даље је овај суд у току 2013. године ублажавао казну за кривично дело тешка крађа на основу година старости учиниоца у 30,8 % случајева, у којима се као извршилац кривичног дела јавља млада особа. У 2014. години у 55,5 % случајева јављају се године старости као олакшавајућа околност, при чему се у свим наведеним случајевима радило о младим особама.

И у 2015. години се у свим случајевима ублажавања казне радило о младим особама као њиховим извршиоцима. У наведеној години су се само у два случаја као извршиоци кривичног дела јављала лица која су старости преко 40 година. У 2016, 2017. и 2018. години у свим случајевима ублажавања казне окривљени су били старости између 20 и 30 година.

Имовно стање. – Имовно стање окривљеног је узето у обзир приликом ублажавања казне за кривично дело тешка крађа, те је суд „лоше материјалне прилике” третирао као олакшавајућу околност, што је у суштини и логичан став суда, јер се ради о имовинском кривичном делу. Из образложења пресуда у 2010. години утврђено је да је Основни суд у Нишу у 50 % случајева извршио ублажавање законом прописане казне по овом основу. У 2011. години имовно стање као олакшавајућа околност јавља се у мањем броју донесених одлука, односно у 47,4 % случаја, док се у образложењу једне од одлука у том периоду наводи да је мотив окривљеног била беспарица као и случај где се окривљени налазио на рубу егзистенције.

Основни суд у Нишу ценио је материјалне прилике окривљеног те је на основу његовог имовног стања, као једне од олакшавајућих околности, ублажио казну у 60,7 % случајева посматрано у односу на укупан број одлука са ублаженом казном за ту годину. У једној од донетих одлука у наведеној години, наводи се да је лоше материјално стање био мотив извршења кривичног дела.

И у 2013. години Основни суд у Нишу је ценио материјалне прилике окривљеног при ублажавању казне у 30,8 % случајева. У наведеним случајевима суд је утврдио да се радило о лицима без имовине и запослења, док је у једном случају тешке породичне и материјалне прилике

ценио као особито олакшавајућу околност сматрајући да је изречена казна нужна и довољна да се њоме оствари сврха кажњавања.⁷

Имовно стање окривљеног, као олакшавајућу околност у 2014. години, суд је ценио приликом ублажавања казне у 66,8 % случајева, уколико се посматра укупан број донетих одлука са ублаженом казном. У једном од наведених случајева Основни суд у Нишу је чињеницу да је окривљени једини хранилац породице ценио као нарочито олакшавајућу околност, при ублажавању казне.⁸ У 2015. години суд је по овом основу ублажио казну у 20 % случаја, где се као олакшавајућа околност наводи да је окривљено лице било без сталног запослења или без имовине.

У 2016. години суд је казну изрекао испод граница предвиђених за ово кривично дело, у 40 % случајева из разлога јер је окривљени био без имовине и запослења. Такође, и у 2017. години Основни суд у Нишу је у једном случају ублажио казну окривљеном за кривично дело тешка крађа, јер се радило о лицу без имовине. У 2018. години суд је на основу ове околности ублажио казну окривљенима у 30 % случајева, где је под имовним приликама цењено уколико окривљени нема сталне приходе, односно уколико је без запослења и имовине.

Личне прилике.— Основни суд у Нишу користи се овим општим термином при ублажавању казне за наведено кривично дело, без образложења о којим се тачно околностима ради у конкретном случају. У 2010. години суд је узео у обзир наведену околност у 22,2 % случаја, при чему се у једном случају радило о малолетном лицу, у оквиру ових околности наводе се и постигнути значајни резултати у спорту као и одличан успех у школовању. У 2012. години на основу личних прилика окривљеног суд је ублажио казну у 17,9 % случајева, у односу на укупан број пресуда са ублаженом казном за ту годину.

Основни суд у Нишу је у 2013. години ценио ову околност у 15,4 % случаја, уколико се посматра број одлука са ублаженом казном за наведени период. У 2014. години користећи се општим термином „личне прилике окривљеног“, суд је у 11,1 % случају ублажио казну окривљеном, док у 2015. години није забележен ниједан случај ублажавања казне. Следеће 2016. године јавља се један случај ублажавања казне уз примену наведеног општег термина при образложењу ублажавања.⁹ Коначно, у 2017. години суд није ублажио казну по овом основу, док се у 2018. години овај институт јавља само у једном случају, такође, без прецизног навођења у чему се састоје „личне прилике окривљеног“.

⁷ Пресуда бр. 18 К 269/2013. од 12. 6. 2013. године.

⁸ Пресуда бр. 12 К 29/2014. од 4. 4. 2014. године.

⁹ Пресуда бр. 16 К 363/2016. од 8. 7. 2016. године.

Породичне прилике.– Основни суд у Нишу је приликом ублажавања казне окривљеном узимао у обзир и његове породичне прилике. У 2010. години суд је ублажио казну наводећи између осталог и породичне прилике као основ ублажавања у 38,8 % случајева, док се у 22 % случаја радило о окривљеном који је издржавао малолетну децу. Посматрано за 2011. годину тај број је износио 42,1 %, док се у 21 % случају радило о окривљеном који је издржавао малолетну децу. Основни суд у Нишу чак наводи као олакшавајућу околност да је окривљени једини хранилац породице, као и околност да окривљени још увек није засновао породицу.

У 2012. години Основни суд је засновао своју пресуду са ублаженом казном по овом основу у чак 50 % случајева, уз најчешће образложење да се радило о окривљеном који издржава малолетну децу.

У 2013. години суд је ценио породичне прилике окривљеног као олакшавајућу околност у 15,4 % случаја, при чему је у једном од наведених случајева ценио околност да је окривљени отац четворо малолетне деце, те да је кривично дело извршио из разлога што му је финансијска ситуација била изузетно лоша јер му је дете полазило у школу.¹⁰

Породичне прилике приликом ублажавања казне у 2014. години Основни суд у Нишу је ценио у 66,7 % случајева. Од посебног значаја биле су породичне прилике окривљеног при одлучивању Апелационог суда у Нишу на основу којих је измењена првостепена одлука о казни. Наиме, Основни суд у Нишу је окривљеном изрекао затворску казну у трајању од годину дана, коју је Апелациони суд изменио и изрекао казну кућног затвора јер окривљени очекује рођење детета.¹¹

У току 2015. и 2016. године у спроведеном истраживању није утврђено ублажавање казне по овом основу, док је у 2017. године суд ублажио казну у једном случају на основу наведених околности, јер је окривљена самохрана мајка.¹² У последњој анализираној 2018. години у 20 % случајева је ублажена казна по овом основу, при чему се у свим посматраним случајевима радило о окривљеном који издржава малолетну децу.

Ранија неосуђиваност.– Као основ за ублажавање казне, поред осталих олакшавајућих околности, Основни суд у Нишу је ценио и ранију неосуђиваност као олакшавајућу. Забрињавајући је податак да је у току 2010. године процесуирано за ово кривично дело само 11 % неосуђених лица, док се у 27,8 % случајева радило о раније осуђиваном лицу, при чему се у свим наведеним случајевима радило о лицима која су већ била осуђена за иста или истоврсна кривична дела.

¹⁰ Пресуда бр. 18 К 80/2013. од 13. 5. 2013. године.

¹¹ Пресуда бр. Кж1 1343/2017. од 17. 1. 2018. године.

¹² Пресуда бр. 17 К 684/2017. од 17. 8. 2017. године.

У 2011. години број неосуђених лица је знатно већи и износи чак 42,11 % случајева, док је број раније осуђених лица прилично мањи у односу на претходну годину и износи 10,11 %. Следеће 2012. године број неосуђених лица износио је 35,7 %, посматрано у односу на одлуке овог суда са ублаженом казном за ту годину, при чему је 17,8 % раније већ било осуђено. Занимљив је податак да је Основни суд у Нишу третирао ранију осуду као отежавајућу околност у само 7 % наведених случајева из разлога што је осталим 10,8 % случајева протекао дужи временски период од изречене пресуде. У 2013. години Основни суд у Нишу је ублажио казну неосуђиваним лицима у 30,7 % случајева, док се у 23 % случаја радило о већ осуђеном лицу, коме је суд ублажио казну на основу неке од олакшавајућих околности. Наведене године утврђен је случај где је суд ранију осуђиваност за исто кривично дело третирао као особито олакшавајућу околност из разлога што је од момента изрицања првостепене пресуде, па до момента извршења новог дела протекао период дужи од пет година.¹³ У 2014. години Основни суд у Нишу је ублажио казну у 66,7 % случајева лицима која раније нису била осуђивана, да би овај проценат у току 2015. године опао на 30 % случајева. У 2016. години Основни суд у Нишу је ублажио казну неосуђиваним лицима у 60 % случајева, док је у 2017. години утврђено 75 % случајева. У 2018. години Основни суд у Нишу је ранију неосуђиваност ценио у 30 % случајева.

Посебно је занимљив став Апелационог суда у Нишу који, поступајући по жалби окривљених, сматра да је Основни суд у Нишу као првостепени орган пренагласио значај отежавајуће околности тј. да су окривљени након извршења кривичног дела за које им се суди извршили друго, исто кривично дело, те је преиначио одлуку првостепеног суда и изрекао наведеним лицима условне осуде, сматрајући да је наведени суд требало да да већи значај околностима као што су ранија неосуђиваност и чињеници да су окривљени били млађа пунолетна лица у време извршења кривичног дела.¹⁴

С друге стране, потпуно контрадикторно, Апелациони суд је, поступајући по жалби Основног јавног тужилаштва у Нишу, поопштрио казну коју је изрекао Основни суд у Нишу испод минимума предвиђеним законом, окривљеном који је већ осуђиван за истоврсна кривична дела, наводећи да је првостепени суд погрешно када је казну затвора одмерио испод законом прописаног минимума из разлога што није имао у виду одредбу чл. 57. ст. 3. КЗ која императивно прописује да се учиниоцу

¹³ Пресуда бр. 18 К 269/2013. од 12. 6. 2013. године.

¹⁴ Пресуда бр. Кж 1 286/2019. од 12. 4. 2019. године.

кривичног дела, који је раније осуђиван за истоврсно кривично дело, казна не може ублажити.¹⁵

Понашање пред судом, односно држање учиниоца.– Држање окривљеног током трајања кривичног поступка суд је у 2010. години, ценио у 11,2 % случаја којим се држање окривљеног цени као коректно. У овим случајевима се радило о окривљеним лицима која нису признала кривично дело негирајући његово извршење и где поступајући суд није прихватио одбрану окривљених. Заступљенија је била ова олакшавајућа околност у 2011. години, тако да је у 36,8 % случајева коректно држање пред судом утицало, између осталог, да суд изрекне окривљеном блажу казну од прописане законом, док се чак у 68,4 % случаја радило о лицима која су признала кривична дела.

Знатно ређе је била заступљена ова олакшавајућа околност у 2012. години, где је суд због коректног држања окривљеног ублажио казну у свега 10,7 % случајева, при чему је у свим посматраним случајевима утврђено признање кривичног дела, док у 2013. години није утврђен ниједан случај. У 2014. години по овом основу казна је ублажена у 22,3 % случаја, међутим 2015. године није утврђен ниједан случај где је суд ценио наведену околност, иако је наведене године приметан и највећи број закључених споразума о признању кривичног дела.

Слично као и у претходној години, у 2016. суд није вршио ублажавање казне по овом основу из разлога што је у већини случајева, где је утврђен неки од основа за ублажавање казне, претходно закључен споразум о признању кривичног дела. У 2017. години утврђен је један случај ублажавања казне окривљеном по овом основу где суд наводи да је коректно држање и признање окривљене допринело ефикаснијем окончању поступка.¹⁶ У 2018. години Основни суд у Нишу је у 20 % случајева узимао у обзир коректно држање при чему су у свим наведеним случајевима окривљени признали извршено кривично дело.

Однос са оштећеним.– Поред наведених олакшавајућих околности, као околност која је утицала на ублажавање казне суд је у посматраном периоду узимао у обзир и околност која се односи на однос окривљеног са оштећеним. То је чињеница да ли се оштећени придружио кривичном гоњењу, односно да ли је поставио имовинско-правни захтев, да ли је након извршења кривичног дела оштећени био обештећен од стране окривљеног. У 2010. години Основни суд у Нишу је, поред осталих олакшавајућих околности, приликом ублажавања казне узео у обзир и наведену околност у 28,7 % случајева. Однос са оштећеним, као олакшавајућа околност, суд

¹⁵ Пресуда бр. Кж 1 962/2018. од 7. 11. 2018. године.

¹⁶ Пресуда бр. 17 К 684/2017. од 17. 8. 2017. године.

је ценио при ублажавању казне у 20 % случајева у 2011. години, односно у 2012. години у 21,4 % случаја. При томе треба нагласити да се у свим овим случајевима оштећени нису придружили кривичном гоњењу, док је оштећени био само у једном случају обештећен до завршетка кривичног поступка, као и да је у само једној одлуци окривљени исказао спремност да оштећеном надокнади учињену штету.

У 2013. години суд је као олакшавајућу околност ценио однос окривљеног са оштећеним у 38,5 % случајева, од којих у 23 % случаја оштећени није истакао имовинско-правни захтев према окривљеном. Основни суд у Нишу је у једном од наведених предмета окривљеном ублажио казну из разлога што су ствари, које су предмет извршења кривичног дела, одмах враћене оштећеном, те је наведену околност третирао као нарочито олакшавајућу околност, иако је током кривичног поступка утврђено да је окривљени побегао са места извршења кривичног дела, из разлога што је неко од очевидаца почео да виче за окривљеним у тренутку извршења дела.¹⁷

У 2014. години суд је услед наведене околности окривљеном ублажио казну у 22,3 % случаја, у 2015. години у 20 % случајева, при чему је имао у виду чињенице да ли је окривљени обештетио оштећено лице као и да ли је оштећени поставио имовинско-правни захтев.

У последњим анализираним годинама, 2016, 2017. и 2018. суд није ублажио казну окривљеном лицу ни у једном случају по овом основу. Изостанак ове олакшавајуће околности може се објаснити и тиме што је, услед повећања закључених споразума о признању кривичног дела, суд упућивао оштећеног на парницу, не дирајући споразумом у права оштећеног да имовинско-правни захтев реализује у парничном поступку.

Признање кривичног дела.— Основни суд у Нишу је узео у обзир признање окривљеног и ценио га као олакшавајућу околност приликом одмеравања и ублажавања казне у више прилика. Тако се у току 2010. године у 33,3 % случаја радило о ублаженим казнама где је окривљени признао кривично дело, при чему је у 11 % случајева окривљени „делимично признао” кривично дело. У наведеном периоду донета је једна пресуда на основу споразума о признању кривичног дела окривљеног, при чему је суд изрекао блажу казну од законом предвиђене казне.

У 2011. години број окривљених лица која су признала кривично дело износио је 68,4 % случаја, дакле дупло више у односу на претходну годину, од којих је у два случаја закључен споразум о признању кривичног дела, што је суд ценио као олакшавајућу околност при ублажавању, док се у једном случају радило о делимичном признању кривичног дела.

¹⁷ Пресуда бр. 4 К 2151/2013. од 13. 12. 2013. године.

Број лица која су признала кривично дело износио је 42,9% у току 2012. године, при чему у једном од наведених случаја окривљеном суд није ценио признање као олакшавајућу околност из разлога што је окривљени био ухваћен од стране полицијских службеника за време вршења кривичног дела.

У 2013. години Основни суд у Нишу је на основу признања окривљеног ублажио казну за извршено кривично дело у 46,1% случај, у којем се у једном од наведених случајева јавља и закључен споразум о признању кривичног дела. Признање окривљеног у 2014. години, приликом ублажавања казне, суд је ценио у 77,8% случајева, од којих је у једном случају закључен и споразум о признању кривичног дела.¹⁸

У 2015. години признање кривичног дела представља убедљиво најзаступљенију олакшавајућу околност на основу које је Основни суд у Нишу извршио ублажавање казне, те је у наведеном периоду у 80% случајева ублажена казна по овом основу. Такође, велики број одлука са ублаженом казном заснован је на основу закључених споразума о признању кривичних дела, што представља 70% случајева, у односу на укупан број одлука са ублаженом казном за ту годину. У 2016. години суд је ублажио казну у 60% случајева, док се у 2017. години ублажавање казне по овом основу јавља „тек” у 40% случајева, у односу на укупан број ублажавања за ту годину. Коначно, у 2018. години Основни суд је ублажио казну на основу признања кривичног дела у 70% случајева, од којих је чак у 30% случајева био закључен споразум о признању кривичног дела.

Кајање.— Као олакшавајућа околност у предметима, где је Основни суд у Нишу ублажио казну учиниоцу кривичног дела тешке крађе, узимано је и кајање окривљеног. У посматраном периоду за 2010. годину, суд је узео у обзир кајање окривљеног у 16,7% случајева, где је приликом образложења одлуке суд поред кајања навео и дато обећање да учинилац више неће вршити кривична дела у 5,6% случајева. Кајање окривљеног је заступљеније у 2011. години, те је суд ову околност ценио у 36,8% случајева, при чему се, поред кајања у једном од случаја, наводи и обећање окривљеног да неће вршити кривична дела у будућности, као и извињење окривљеног према оштећеном.

У 2012. години кајање је као олакшавајућа околност узето у обзир у 14,3% случаја. Поред кајања, у наведеним предметима окривљени су обећали да неће вршити кривична дела у будућности, при чему је један окривљени у својој одбрани навео да се у међувремену и подвргао одвикавању од алкохола. Изостанак кајања у једној од донетих пресуда са ублаженом казном Основни суд у Нишу третирао је као отежавајућу

¹⁸ Пресуда бр. 10 К 660/2014. од 18. 8. 2015. године.

околност, при чему је Апелациони суд, поступајући по жалби окривљеног, усвојио жалбу и заменио изречену затворску казну условном осудом, сматрајући да посебно отежавајућих околности на страни окривљеног није било.¹⁹ Приликом ублажавања казне суд је ценио кајање окривљеног као основ за ублажавање казне и у 2013. години, где се овај основ јављао у 30,8% случајева, у току 2014. године са 22,3%, док у току 2015, 2016, 2017. и 2018. године није ублажена казна за кривично дело тешка крађа ни у једном случају по овом основу.

Здравствено стање окривљеног.— Приликом ублажавања казне Основни суд у Нишу је здравствено стање окривљеног сматрао олакшавајућом околношћу, те је у 2010. години суд ову околност применио у 11,2% случаја, а у 2011. години јављају се два случаја смањене урачунљивости окривљеног, при чему је утврђено да је урачунљивост била смањена, али не и битно, што је суд ценио као олакшавајућу околност приликом ублажавања казне, док је у 2012. години здравствено стање окривљеног представљало олакшавајућу околност за окривљеног у 14,2% случаја. Суд је, при одлучивању у наведеним предметима као олакшавајуће околности ценио и: обољење од дијабетеса, заосталост душевног развоја, неке облике лаке менталне заосталости, глувонемост.

Здравствено стање окривљеног у 2013. години суд је ценио као олакшавајућу околност, те на основу ње ублажио казну окривљенима у 30,8% случајева, при чему је у свим наведени случајевима урачунљивост била смањена, док се у 15,4% случаја радило о битно смањеној урачунљивости. Основни суд у Нишу је у наведеном периоду изрекао и једну меру безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи, јер је утврђено да је лице извршило кривично дело у стању параноидне шизофреније,²⁰ као и једну меру безбедности обавезног лечења наркомана на слободи, када је суд вештачењем утврдио да је код окривљеног у време извршења кривичног дела постојала зависност од психоактивних супстанци.²¹

У 2014. и 2015. години по овом основу није ублажена казна ни у једном предмету, међутим, Апелациони суд у Нишу је, поступајући по жалби окривљеног, изменио одлуку о казни првостепеног суда, при чему је изрекао блажу казну јер се радило о окривљеном чија је урачунљивост у моменту извршења кривичног дела била битно смањена, а што првостепени суд није ценио као олакшавајућу околност.²² У 2016. години јавља се

¹⁹ Пресуда бр. Кж 1. 3924/2012. од 5. 12. 2013. године.

²⁰ Пресуда бр. 7 К 321/2013. од 12. 4. 2013. године.

²¹ Пресуда бр. 12 К 305/2013. од 14. 5. 2013. године.

²² Пресуда бр. 7 Кж.1 996/2015. од 23. 10. 2015. године.

само један случај ублажавања казне осуђеном лицу, где је урачунљивост била смањена, али не и битно.²³ За разлику од 2017. године, где суд уопште није примењивао ублажавање казне. У последњој анализираној 2018. години јавља се један случај смањене урачунљивости, али не битно, а што је Основни суд ценио при одмеравању казне и изрекао окривљеном ублажену казну.

Покушај.— Кривично дело које је остало у покушају Основни суд у Нишу је третирао као олакшавајућу околност и то само једном у 2010. години, односно два пута у 2011. и 2012. години, где је у оба наведена случаја радња извршења кривичног дела прекинута услед доласка полицијских службеника. У 2013. години суд је покушај ценио као олакшавајућу околност, при чему је окривљенима изрекао ублажену казну, при чему се у једном од наведених случаја радило о неподобном покушају, јер је обијање покушано неподобним предметом.²⁴

У 2014. години покушај кривичног дела као основ за ублажавање казне примењен је у 33,4% случаја, при чему је у свим случајевима последица извршења кривичног дела изостала услед долажења полицијских службеника. У наведеном периоду Апелациони суд у Нишу је ублажио првостепену одлуку поступајући по жалби окривљеног и изрекао блажу казну, сматрајући да је првостепени суд утврдио олакшавајуће околности, али да их није правилно применио из разлога што је покушај законски основ за ублажавање.²⁵

У 2015. години на основу покушаја извршено је ублажавање у 20% случајева, у којима је полицијска патрола спречила да окривљени изврши кривично дело, док је у 2016. години окривљеном ублажена казна на основу покушаја у једном случају. У том предмету окривљени је испољио нарочиту упорност, јер је у два наврата покушало извршење кривичног дела тешка крађа, при чему у првом наврату није успео, јер се укључио аларм на објекту, да би се након неколико сати вратио да доврши кривично дело, али га је у томе спречио долазак полицијских службеника.²⁶ У 2017. и 2018. години Основни суд у Нишу није ублажио казну по овом основу ни у једном случају.

²³ Пресуда бр. 6 К 788/2016. од 3. 7. 2017. године.

²⁴ Пресуда бр. 16 К 472/2013. од 23. 7. 2013. године.

²⁵ Пресуда бр. Кж 1. 256/2017. од 31. 8. 2017. године.

²⁶ Пресуда бр. 6 К 788/2016. од 3. 7. 2017 године.

ЗАКЉУЧАК

На основу добијених резултата свакако не можемо говорити о постојању „тренда ублажавања казне” у судској пракси, јер је за наведено кривично дело, које је било предмет истраживања, приметан већи број казни, које је суд изрицао у границама предвиђеним законом, у односу на број одлука са ублаженом казном. Међутим, неспорно је да је суд у неким случајевима пренагласио значај одређених олакшавајућих околности, при изрицању блаже казне, од законом предвиђене. Како је реч о институту који значајно утиче на политику кажњавања, али и сузбијања вршења кривичних дела, суд би свакако требало да буде пажљивији при утврђивању таквих околности, правилно ценећи их, јер се само на такав начин може очекивати да ће изрицање блаже казне остварити сврху кажњавања. Нарочито би суд требало да води рачуна код ранијих осуда, на шта је указивано и од стране непосредног вишег суда који је преиначио овакве одлуке, цитирајући законску одредбу која императивно прописује да се учиниоцу кривичног дела, који је раније осуђиван за истоврсно кривично дело, казна не може ублажити.

ЛИТЕРАТУРА

Цитирана судска пракса

- Пресуда бр. 18 К 269/2013. од 12. 6. 2013. године
- Пресуда бр. 12 К 29/2014. од 4. 4. 2014. године
- Пресуда бр. 16 К 363/2016. од 8. 7. 2016. године
- Пресуда бр. 18 К 80/2013. од 13. 5. 2013. године
- Пресуда бр. Кж1 1343/2017. од 17. 1. 2018. године
- Пресуда бр. 17 К 684/2017. од 17. 8. 2017. године
- Пресуда бр. Кж 1 286/2019. од 12. 4. 2019. године
- Пресуда бр. Кж 1 962/2018. од 7.11. 2018. године
- Пресуда бр. 4 К 2151/2013. од 13. 12. 2013. године
- Пресуда бр. 10 К 660/2014. од 18. 8. 2015. године
- Пресуда бр. Кж 1. 3924/2012. од 5. 12. 2013. године
- Пресуда бр. 7 К 321/2013. од 12. 4. 2013. године
- Пресуда бр. 12 К 305/2013. од 14. 5. 2013. године
- Пресуда бр. 7 Кж.1 996/2015. од 23. 10. 2015. године
- Пресуда бр. 6 К 788/2016. од 3. 7. 2017. године
- Пресуда бр. 16 К 472/2013. од 23. 7. 2013. године
- Пресуда бр. Кж 1. 256/2017. од 31. 8. 2017. године

Књиге, часописи, чланци

- Јовашевић, Д. (2017). *Кривично право – посебни део*. Београд: Досије, 280.
- Јокшић, И. (2014). Тешка крађа у старом и средњем веку. *Гласник Адвокатске коморе Војводине*, 86 (3).
- Стојановић, З. (2018). *Коментар Кривичног законика према стању Кривичног законика од 1. марта 2018. године и према стању законодавства од 18. маја 2018. године*. Београд: Службени гласник.
- Стојановић, З., Перић, О. (2011). *Кривично право – посебни део*. Београд: Правна књига.
- Чејовић, Б., Кулић, М. (2014). *Кривично право*. Нови Сад: Правни факултет за привреду и правосуђе.

Правни акти

- Кривични законик, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005. – испр., 107/2005. – испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016. и 35/2019.

*Anita Ilić Antanasijević, Ph.D.**

ORCID: 0000-0001-9092-9347

SENTENCE MITIGATION FOR THE CRIMINAL OFFENCE OF AGGRAVATED THEFT IN THE CASE LAW OF THE BASIC COURT IN NIŠ^{**}

ABSTRACT: The subject analysis of the criminal offense of aggravated theft in the case law of the Basic Court in Niš was performed in two ways, i.e., through two forms of research: insight into court cases and insight into court statistics from the annual work reports for the period 2010 – 2018. The institute of sentence mitigation, which was analyzed in connection with the abovementioned criminal offense, includes two segments of work. Namely, the analysis examined the ratio of the number of reported, indicted, convicted and acquitted persons, that is, persons whose sentences were reduced, and the application of certain mitigating circumstances which the Court took into account when mitigating the sentence was analyzed. When it comes to the application of certain mitigating circumstances which the Court took into account when mitigating the sentence, the research considered the following: a) age of the defendant, b) financial status of the defendant, c) personal circumstances of the defendant, d) family circumstances of the defendant,

* aanita.ilic88@gmail.com

** The paper was received on November 15, 2021; the amended version was submitted on February 17, 2022; the paper was accepted for publication on February 22, 2022. The translation of the original article into English is provided by the *Glasnik of the Bar Association of Vojvodina*.

e) previous conviction of the defendant, f) behavior of the perpetrator after the committed crime, g) the relationship of the defendant with the injured party, h) confession, i) remorse of the defendant, and i) health condition of the defendant. The aim of the research was to analyze the application of the observed institute in practice by applying scientific methods and pointing out the existing problems in its implementation, in order to potentially eliminate them and possibly solve them in practice.

Keywords: aggravated theft, sentence mitigation, punitive policies, Basic Court in Niš

THE OFFENSE OF AGGRAVATED THEFT

The offense of aggravated theft has been known since ancient times and is regulated by the oldest legal monuments. It provides for more severe penalties for perpetrators who commit it if the commission of the crime was accompanied by some qualifying circumstances, in order to protect the property of individuals from various forms of endangerment.² The criminal law of the Republic of Serbia stipulates that the criminal offense of theft turns into aggravated theft when the act of confiscating another's movable property was performed under one of the qualifying circumstances provided for in Article 204 of the CC.³ Moreover, the criminal offense of aggravated theft includes several forms and manifestations, which are characterized by a special feature. In case some of the qualifying circumstances exist, only the basic form of theft (ordinary theft) can turn into aggravated theft, but the criminal offense of petty theft cannot. The criminal offense of aggravated theft belongs to the group of criminal offenses where the object of protection is property. Property is a set of movable and immovable possessions, rights and interests owned by a natural or legal person, which can be expressed in money.⁴

Article 204 (paragraph 1) provides that the criminal offense of aggravated theft is committed:

1) by breaking or breaking into closed buildings, apartments, rooms, cash registers, cabinets or other closed spaces or overcoming mechanical, electronic or other major obstacles;

² Jokšić, I. (2014). Teška krađa u starom i srednjem veku. *Glasnik, The Bar Association of Vojvodina*, 86(3), 155–169.

³ Criminal Code, *Official Gazette of RS*, no. 85/2005, 88/2005 – amd., 107/2005 - amd., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 and 35/2019.

⁴ Stojanović, Z., Perić, O. (2011). *Krivično pravo: posebni deo*. Belgrade: Pravna knjiga, 155.

- 2) by a group of perpetrators;
- 3) in a particularly dangerous or particularly insolent manner;
- 4) by a person who had any weapon or dangerous tool with him for the purpose of attack or defense;
- 5) during a fire, flood, earthquake, or other unfortunate event of a similar kind;
- 6) by exploiting the helplessness or some other difficult condition of a person.

In this form of aggravated theft (paragraph 1, point 1), the act of execution is set alternatively, consisting of one of the following actions: breaking and entering, burglary or overcoming mechanical, electronic or other major obstacles.⁵ Breaking and entering is differently defined in legal theory, but in its essence it means to remove obstacles to enter enclosed spaces, while some legal authors define breaking and entering as violent intrusion into enclosed spaces, using physical force, which results in damage to the closing device, and even to parts of an enclosed space, for example, destroying a lock or tearing down part of a wall.⁶ Burglary is considered to be the entry or opening of closed spaces without physical damage to the closing device, that is, parts of the enclosed space. In practice, it can be very difficult to distinguish between burglary and overcoming major obstacles, with the most important difference being that in the case of overcoming major obstacles it is not necessary to enter or open closed spaces. Therefore, breaking and entering and burglary enable one to get someone else's possessions, thus, if this condition is not met, this crime will not exist.

All forms of aggravated theft are punished by imprisonment for a term of one to eight years. However, provided that the said act (Article 204, paragraph 1) was committed by an organized criminal group, or if the value of the stolen items exceeds 1.5 million dinars, the perpetrator shall be punished by imprisonment for a term between two and ten years (Article 204, paragraph 4).⁷

⁵ Jovašević, D. (2017). *Krivično pravo: posebni deo*. Belgrade: Dosije, 280.

⁶ Stojanović, Z. (2018). *Commentary on the Criminal Code according to the state of the Criminal Code from March 1, 2018 and according to the state of the legislation from May 18, 2018*. Belgrade: Official Gazette, 668.

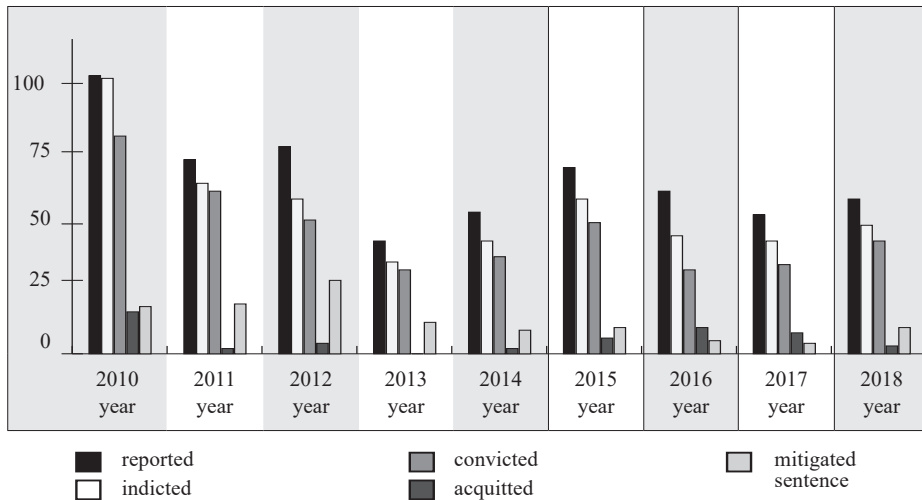
⁷ Čejović, B., Kulić, M. (2014). *Krivično pravo*. Novi Sad: Faculty of Law for Commerce and Judiciary, 446.

Mitigation of punishment for the crime of aggravated theft in the case-law of the Basic Court in Niš

Table 1: The ratio of reported, indicted, convicted, acquitted persons, as well as persons with a mitigated sentence for the crime of aggravated theft in Niš in the 2010–2018 period.

Year	Reported persons	Indicted persons	Convicted persons	Acquitted persons	Mitigated sentence
2010	106	105	83	16	18
2011	74	65	62	2	19
2012	79	59	51	4	28
2013	43	35	32	-	12
2014	54	43	37	2	9
2015	71	59	50	6	10
2016	62	45	32	10	5
2017	53	43	34	8	4
2018	59	49	43	3	10

Graph 1: The ratio of reported, indicted, convicted, acquitted persons, as well as persons with a mitigated sentence for the crime of aggravated theft in Niš in the period 2010–2018.

Inspecting the presented data on the basis of the table and graph, it can be seen that the number of criminal charges filed for the crime of aggravated theft in the 2010–2018 period was in decline until 2018, when it increased again.

The number of indictments for aggravated theft in the observed period mainly followed the number of reports filed; the lowest number of charges in relation to the number of reported crimes was recorded in 2012, when it amounted to 74,68 % of the number of reported persons.

If the application of the institute of sentence mitigation for this crime is observed, it can be noticed that this legal possibility was applied in a much smaller number of cases in relation to the number of convictions. Thus, it can be noticed that the largest number of mitigations was applied in 2012, when, in relation to the number of convictions, mitigation was applied in 54,90 % of cases.

Inspecting the verdicts with a mitigated sentence for the crime of aggravated theft, it can be concluded that the Basic Court in Niš, in most cases, carried out mitigation in accordance with a severity of the sentence, imposing a suspended sentence instead of imprisonment as well as “home” imprisonment with electronic surveillance.

APPLICATION OF CERTAIN MITIGATING CIRCUMSTANCES

Among mitigating circumstances when determining sentences for the crime of aggravated theft, the Basic Court in Niš took into account the following circumstances:

Age.– When determining a sentence, the court took into account the age of the perpetrator of the crime of aggravated theft as one of the most important mitigating circumstances. However, when mitigating sentences regarding some other criminal offences, the advanced age of the perpetrators, i.e. pensioners, as well as persons who were considered relatively old for the criminal offense of aggravated theft was taken into account, in all analyzed criminal cases the prescribed sentence was mitigated for “young” people.

Thus, in 2010, the court mitigated the sentence by treating the age of the perpetrator as a mitigating circumstance in 44,4 % of cases, while in 22,2 % of the cases the sentence of imprisonment was reduced for a young adult. The Court acted similar in 2011, where the age of the perpetrator was taken into account when mitigating the sentence in 44,3 % of cases, and 26,3 % dealt with young adults.

When making these decisions, the Basic Court in Niš pointed out that it believes that the purpose of punishment can be achieved even with a reduced

sentence, because the crime was committed due to youthful recklessness, where in one case it even treated youth as a particularly mitigating circumstance. In 2012, defendants were issued a reduced sentence due to the fact that they were young people, and on this basis the sentence was reduced in as many as 53,5 % of cases, compared to the total number of mitigating decisions for that year.

Furthermore, in 2013, this Court mitigated the sentence for the crime of aggravated theft based on the age of the perpetrator in 30,8 % of cases in which the perpetrator of the crime is a young person. In 2014, in 55,5 % of cases age appeared as a mitigating circumstance; all of these cases involved young people.

In 2015, all cases of mitigation of sentences involved young people as the perpetrators. In that year, only in two cases the perpetrators of the crime were older than 40. In 2016, 2017, and 2018, in all cases of mitigation of punishment, the defendants were between 20 and 30 years old.

Financial status.– The financial status of a defendant was taken into account when mitigating a sentence for aggravated theft, and the Court treated “bad financial circumstances” as a mitigating circumstance, which is, essentially, a logical position, since it is a property crime. Based on decision explanations from 2010, it was determined that the Basic Court in Niš mitigated the sentence prescribed by law on this basis in 50 % of cases. In 2011, financial status as a mitigating circumstance occurs in a smaller number of decisions, i.e. in 47,4 % of cases, while the explanation of one of the decisions in that period states that the defendant’s motive was lack of money and the fact that the defendant’s very existence was endangered due to the lack of financial means.

In 2012, the Basic Court in Niš took the financial situation of defendants into account, and based on their financial status as one of the mitigating circumstances mitigated the sentence in 60,7 % of cases compared to the total number of decisions with mitigated sentences for that year. In one of the decisions made in that year, it is stated that the poor financial situation was the motive for committing the crime.

In 2013, the Basic Court in Niš considered the financial situation of the defendants when mitigating the sentence in 30,8 % of cases. In the said cases, the Court found that the defendants were persons without property and employment, while in one case a difficult family and financial situation was considered as a particularly mitigating circumstance, while considering that

the sentence imposed was necessary and sufficient to achieve the purpose of punishment.⁸

In 2014, the financial status of defendants as a mitigating circumstance was taken into account by the Court when mitigating the sentence in 66.8 % of cases, if we look at the total number of decisions that included a mitigated sentence. In one of the above cases, the Basic Court in Niš found the fact that the defendant was the sole breadwinner of the family as a particularly mitigating circumstance.⁹ In 2015, the Court reduced the sentence on this basis in 20 % of cases, stating that the defendant was without permanent employment or without property and considering it a mitigating circumstance.

In 2016, in 40 % of cases the Court imposed a less severe sentence than the one prescribed for this crime due to the fact that the defendants were without property and employment. Also, in 2017, the Basic Court in Niš mitigated the sentence of the defendant for the crime of aggravated theft in one case, because it was a person without property. In 2018, based on this circumstance, the Court mitigated the sentence of defendants in 30 % of cases, where the relevant circumstance was the defendant not having a permanent income, i.e. not having employment and property.

Personal circumstances.— The Basic Court in Niš uses this general term when mitigating a sentence for the stated criminal offense, without explaining the exact circumstances of a specific case. In 2010, the Court took into account this circumstance in 22,2 % of cases, in one of which the defendant was a minor and the excellent results that he had achieved in the area of sports and education were listed within relevant personal circumstances. In 2012, the Court mitigated the sentence based on the personal circumstances of the defendant in 17,9 % of cases, compared to the total number of mitigated sentences for that year.

In 2013, the Basic Court in Niš took this circumstance into account in 15,4 % of cases, compared to the total number of decisions that include a mitigated sentence for this period. In 2014, using the general term “personal circumstances of the defendant”, the Court mitigated the sentence in 11,1 % of cases, while in 2015, no cases of mitigation were recorded. In 2016, there was one case of mitigation of a sentence that included the application of the stated general term in the explanation for mitigation.¹⁰ Finally, in 2017, the Court did not mitigate any sentences on this basis, while in 2018, this institute appears in only one case, again without specifying what the “personal circumstances of the defendant” specifically refer to.

⁸ Verdict no. 18 K 269/2013 from June 12, 2013.

⁹ Verdict no. 12 K 29/2014 from April 4, 2014.

¹⁰ Verdict No. 16 K 363/2016 from 08 July 2016

Family circumstances.– The Basic Court in Niš also took into account the defendant’s family circumstances when mitigating the sentence. In 2010, the Court mitigated the sentence, stating, among other things, family circumstances as the basis for mitigation in 38,8 % of cases, while in 22 % of the cases the defendant supported minor children. In 2011, that percentage was 42,1 %, while in 21 % of the cases the defendant supported children. The Basic Court in Niš even states the defendant being the only breadwinner of the family as a mitigating circumstance, as well as him or her not having started a family yet.

In 2012, the Basic Court based its verdicts that included sentence mitigation on this basis in as many as 50 % of cases, with the most common explanation being that the defendant supported minor children.

In 2013, the Court took into account the defendant’s family circumstances as a mitigating circumstance in 15,4 % of cases, and in one of those cases it took into account the fact that the defendant was the father of four minor children and that he committed the crime because his financial situation was extremely bad, since his child had started attending school.¹¹

In 2014, the Basic Court in Niš took family circumstances into account during the mitigation of sentences in 66,7 % of cases. Family circumstances of the defendant were especially important in the decision-making of the Court of Appeals in Niš, on the basis of which the first-instance decision on the sentence was changed. Namely, the Basic Court in Niš sentenced the defendant to one year in prison, but the Court of Appeals replaced this sentence with house arrest because the defendant was to become a parent soon.¹²

During 2015 and 2016, the research conducted did not identify the mitigation of the sentence on this basis, while in 2017, the Court mitigated the sentence in one case based on the stated circumstances – the defendant being a single mother.¹³ In 2018, which was the last analyzed year, the sentence was mitigated on this basis in 20 % of cases, and in all observed cases, the defendants were supporting minor children.

No previous criminal convictions.– Among other mitigating circumstances, the Basic Court in Niš considered not having previous criminal convictions as a basis for mitigating a sentence. It is worrying that in 2010 only 11 % of persons prosecuted for this crime were without previous convictions, while in 27,8 % of cases the prosecuted persons had prior convictions for the same or same type of crime.

In 2011, the number of persons without convictions that were prosecuted was significantly higher and amounted for as much as 42,11 % of cases, while

¹¹ Verdict no. 18 K 80/2013 from 13 May 2013

¹² Verdict no. Kž1 1343/2017 from January 17, 2018.

¹³ Verdict no. 17 K 684/2017 from August 17, 2017.

the number of previously convicted persons was much lower compared to the previous year and amounted to 10,11 %. In the following 2012, the number of persons without convictions was 35,7 %, when compared to the decisions of this Court involving mitigated sentences for that year, while 17,8 % of the persons had previously been convicted. It is interesting to note that the Basic Court in Niš treated prior convictions as an aggravating circumstance in only 7 % of the above cases due to the fact that in the remaining 10,8 % of the cases the period between the two crimes was longer than the sentence itself. In 2013, the Basic Court in Niš mitigated the sentence of persons without convictions in 30,7 % of cases, while in 23 % of cases it was an already convicted person, whose sentence was reduced by the Court on the basis of some mitigating circumstances. A case was identified within the said year in which the Court treated a previous conviction for the same criminal offense as a particularly mitigating circumstance due to the fact that a period of more than five years elapsed from the moment of pronouncing the first instance verdict to the moment of committing the new crime.¹⁴ In 2014, the Basic Court in Niš mitigated the sentence for persons who had not been previously convicted in 66,7 % of cases, while in 2015 this percentage dropped to 30 % of cases. In 2016, the Basic Court in Niš mitigated the sentence of persons without convictions in 60 % of cases, while in 2017, the number amounted to 75 %. In 2018, the Basic Court in Niš took not being previously convicted into account in 30 % of cases.

The position of the Court of Appeals in Niš is especially interesting in a case in which, acting on the appeal by the defendants, it found that the Basic Court in Niš, as the first instance body, overemphasized the importance of aggravating circumstances, namely the fact that the defendants committed the same criminal offense after the commission of the criminal offense for which they were being tried, and changed the decision of the first instance court and imposed a suspended sentences on the said persons, considering that the said Court should had given more importance to circumstances such as the defendants not being previously convicted and them being young adults at the time of committing the crime.¹⁵

On the other hand, absolutely contradictory, the Court of Appeals, acting on the appeal of the Basic Public Prosecutor's Office in Niš, imposed a sentence stricter than the one that was issued by the Basic Court in Niš, which was below the minimum required by law, on a defendant who had already been convicted of the same crimes, stating that the first instance court erred

¹⁴ Verdict no. 18 K 269/2013 from June 12, 2013.

¹⁵ Verdict no. Kž 1 286/2019 from April 12, 2019.

when it imposed the prison sentence below the legally prescribed minimum due to not taking into account the provision of Article 57, paragraph 3 of the CC, which imperatively prescribes that the sentence cannot be mitigated for a perpetrator who had been previously convicted of the same crime.¹⁶

Conduct before the court and the attitude.– In 2010, the attitude of the defendant during the criminal proceedings was taken into account by the Court in 11,2 % of cases, in which a defendant's attitude was assessed as satisfactory. In these cases, the defendants did not confess to the crime and they denied committing it, and the acting Court did not accept their defense. This mitigating circumstance was taken into account more frequently in 2011, so that in 36,8 % of cases, satisfactory conduct before the Court influenced, among other things, the Court to impose a less severe sentence than the one prescribed by law, and in 68,4 % of those cases the defendants confessed to the crime.

This mitigating circumstance was considered in a significantly lower number of cases in 2012, since the Court mitigated the sentence on the basis of satisfactory conduct in only 10,7 % of cases, all of which involved defendants confessing to the crime, while in 2013 no relevant cases were identified. In 2014, the sentence was reduced on this basis in 22,3 % of cases, however, in 2015, no case was found where the Court considered this circumstance, although the number of concluded plea agreements was the highest in that year.

Similar to the year before, in 2016, the Court did not reduce the sentence on this basis, due to the fact that in most cases in which some of the grounds for mitigation of the sentence were determined, a plea agreement had been previously concluded. In 2017, one case of mitigation of the defendant's sentence on this basis was identified, where the Court stated that the satisfactory conduct and confession of the defendant contributed to a more efficient completion of the proceedings.¹⁷ In 2018, the Basic Court in Niš took satisfactory conduct into account in 20 % of cases, and in all these cases, the defendants confessed to the crime.

Relationship with the injured party.– Within the observed period, in addition to the stated mitigating circumstances, the Court also took into account the relationship between the defendant and the injured party as a circumstance that influenced the mitigation of the sentence. This includes the whether the injured party joined the criminal prosecution, i.e. whether they filed a claim, and whether the injured party was compensated by the defendant after the commission of the criminal offense. In 2010, the Basic Court in Niš, in addition to other mitigating circumstances, took into account this

¹⁶ Verdict no. Kž 1 962/2018 from November 7, 2018.

¹⁷ Verdict no. 17 K 684/2017 from August 17, 2017.

circumstance in 28,7% of cases. The relationship with the injured party, as a mitigating circumstance, was taken into account by the Court when mitigating the sentence in 20% of cases in 2011, and in 21,4% of cases in 2012. It should be emphasized that in all these cases the injured parties did not join the criminal prosecution, while the injured party was compensated before the end of the criminal proceedings in only once case, and that in only one other case the defendant expressed readiness to compensate the injured party.

In 2013, the Court took into account the relationship between the defendant and the injured party as a mitigating circumstance in 38,5% of cases, in 23% of which the injured party did not claim damages against the defendant. In one of the mentioned cases, the Basic Court in Niš reduced the defendant's sentence because the items that were the subject of the crime were immediately returned to the injured party, and this fact was treated as a particularly mitigating circumstance, although it was determined during the criminal proceedings that the defendant escaped from the scene of the crime because an eyewitness started shouting at the him at the moment of the commission crime.¹⁸

In 2014, based on the above circumstances, the Court reduced the defendant's sentence in 22,3% of cases, in 2015 in 20% of cases, taking into account whether the defendant compensated the injured party and whether the injured party claimed damages.

In the last analyzed years, namely 2016, 2017, and 2018, the Court did not mitigate any sentences on this basis. This circumstance not being taken into account can be explained by the fact that due to the increase in concluded plea agreements, the Court referred the injured parties to litigation, without interfering with the rights of the injured party to realize the damage claims within the litigation.

Confession.– The Basic Court in Niš on several occasions took into account the defendant's confession and assessed it as a mitigating circumstance when determining and mitigating the sentence. Thus, in 2010, in 33,3% of cases that included sentence mitigation, the defendant confessed to the crime, while in 11% of cases the defendant “partially confessed” to the crime. In the mentioned period, one verdict was passed on the basis of a plea agreement, whereby the Court imposed a sentence less severe than the one prescribed by law.

In 2011, the defendants confessed to the crime in 68,4% of cases, which is twice as many compared to the year before, and two of these cases involved a concluded plea agreement, which the Court considered to be a mitigating circumstance, while in one of the cases the defendant partially confessed to the

¹⁸ Verdict no. 4 K 2151/2013 from December 13, 2013.

crime. In 2012, the number of persons who confessed to the crime amounted to 42,9 %, and in one of the above cases the Court did not consider the defendant's confession as a mitigating circumstance due to the fact that the defendant was caught by police officers during the crime.

In 2013, the Basic Court in Niš reduced the sentence for the committed crime on the basis of the defendant's confession in 46,1 % of cases, and in one of the mentioned cases a plea agreement was concluded. In 2014, the confession of the defendant, when mitigating the sentence, was taken into account in 77,8 % of cases, in one of which a plea agreement was concluded.¹⁹

In 2015, the confession of a criminal offense was by far the most frequent mitigating circumstance on the basis of which the Basic Court in Niš mitigated a sentence. More specifically, in this period the sentence was mitigated on this basis in 80 % of cases. Also, a large number of decisions that included a reduced sentence was based on concluded plea agreements, namely in 70 % of cases compared to the total number of decisions with a reduced sentence for that year. In 2016, the Court reduced the sentence in 60 % of cases, while in 2017, the mitigation of the sentence on this basis occurs in "only" 40 % of cases, compared to the total number of mitigations for that year. Finally, in 2018, the Basic Court reduced the sentence based on the confession of a criminal offense in 70 % of cases, of which in 30 % of cases a plea agreement was concluded.

Remorse.– In the cases where the Basic Court in Niš mitigated the punishment to the perpetrator of the crime of aggravated theft, the remorse of the defendant was also considered a mitigating circumstance. In the observed period for 2010, the Court took into account the remorse of the defendant in 16,7 % of cases, and in 5,6 % of cases, when explaining the decision, in addition to remorse, the court also stated a promise by the perpetrator that he would commit no more crimes in the future. Defendants' remorse was more prevalent in 2011, and the Court took this circumstance into account in 36,8 % of cases, and in one case, in addition to remorse, the defendant's promise not to commit crimes in the future is noted, as well as the defendant's apology to the injured party.

In 2012, remorse was considered a mitigating circumstance in 14,3 % of cases. In addition to remorse, in the mentioned cases, the defendants promised not to commit criminal acts in the future, while one defendant stated in his defense that in the meantime he underwent treatment for alcohol dependence. The Basic Court in Niš treated the lack of remorse in one of the verdicts with a reduced sentence as an aggravating circumstance, while the Court of Appeals,

¹⁹ Verdict no. 10 K 660/2014 from August 18, 2015.

acting on the defendant's appeal, accepted the appeal and replaced the prison sentence with a suspended sentence, believing that there were no particularly aggravating circumstances.²⁰

In 2013, when mitigating the sentence, the Court assessed the defendant's remorse as a basis for mitigation in 30,8 % of cases, in 2014 this percentage was 22,3 %, while in 2015, 2016, 2017 and 2018, there were no cases in which the punishment for the crime of aggravated theft was reduced on this basis.

Defendant's medical condition.— When mitigating a sentence, the Basic Court in Niš considered the health condition of a defendant a mitigating circumstance; in 2010, the Court applied this circumstance in 11,2 % of cases, and in 2011, there were two cases of diminished mental capacity of a defendant, where it was determined that the capacity was diminished but not significantly, which the Court assessed as a mitigating circumstance when mitigating the sentence, while in 2012 the defendant's health condition was considered a mitigating circumstance in 14,2 % of cases. When making decisions in the abovementioned cases, the Court also considered the following conditions to be mitigating circumstances: diabetes, mental retardation, some forms of mild mental retardation, being deaf-mute.

In 2013, the Court considered the health condition of the defendant to be a mitigating circumstance, and based on it mitigated the sentence of the defendants in 30,8 % of cases, the mental capacity of the defendant being reduced in all these cases, while in 15,4 % of cases it was significantly reduced. In the mentioned period, the Basic Court in Niš imposed one security measure of mandatory psychiatric treatment and custody in a health institution, because it was determined that the person committed the crime in the state of paranoid schizophrenia²¹, as well as one security measure of mandatory treatment of a drug addict outside of a prison, when the Court determined by expertise that the defendant was addicted to psychoactive substances at the moment of the commission of the criminal offense.²²

In 2014 and 2015, there were no sentence mitigations on this basis, however, the Court of Appeals in Niš, acting on the defendant's appeal, changed the decision on the sentence by the first instance court, imposing a less severe sentence, because the defendant's sanity at the time of the commission of the criminal offense was significantly reduced, which the first instance court did not consider as a mitigating circumstance.²³ In 2014 and 2015, there were no sentence mitigations on this basis, however, the Court of Appeals in Niš,

²⁰ Verdict no. Kž 1. 3924/2012 from December 5, 2013.

²¹ Verdict no. 7 K 321/2013 from April 12, 2013.

²² Verdict no. 12 K 305/2013 from May 14, 2013.

²³ Verdict no. 7 Kž.1 996/2015 from October 23, 2015.

acting on the defendant's appeal, changed the decision on the sentence by the first instance court, imposing a less severe sentence, because the defendant's sanity at the time of the commission of the criminal offense was significantly reduced, which the first instance court did not consider as a mitigating circumstance.²⁴ On the other hand, in 2017, the Court did not apply sentence mitigation at all. In 2018, there was one case of reduced sanity, but not significantly reduced, which the Basic Court took into account when determining the sentence and imposed a mitigated sentence on the defendant.

Attempt.– The Basic Court in Niš treated an attempted crime as a mitigating circumstance only once in 2010, and twice in 2011 and 2012, and in both cases the commission of the criminal offense was interrupted by the arrival of police officers. In 2013, the cCurt took the attempt into account as a mitigating circumstance, imposing a reduced sentence on the defendants, and in one of the above cases it was a futile attempt, because the robbery was attempted with an unsuitable object.²⁵

In 2014, attempt as a basis for mitigation of punishment was used in 33,4 % of cases, and in all of the cases the consequences of committing the crime were absent due to the arrival of police officers. During the mentioned period, the Court of Appeals in Niš mitigated a first-instance decision by acting on the defendant's appeal and imposed a less severe sentence, considering that the first-instance court determined mitigating circumstances, but did not apply them correctly because attempt is a legal basis for mitigation.²⁶

In 2015, in 20 % of cases a sentence was reduced on the basis of attempt, and in these cases, a police patrol prevented the defendant from committing a crime, while in 2016, a sentence was mitigated on the basis of attempt in one case. In that case, the defendant displayed outstanding persistence, since he tried to commit the crime of aggravated theft on two occasions, but he failed the first time because the alarm on the facility went off, and after a few hours he returned to complete the crime but was prevented by the arrival of police officers.²⁷ In 2017 and 2018, the Basic Court in Niš reduced no sentences on this basis.

²⁴ Verdict no. 6 K 788/2016 from July 3, 2017.

²⁵ Verdict no. 16 K 472/2013 from July 23, 2013.

²⁶ Verdict no. Kž 1. 256/2017 from August 31, 2017.

²⁷ Verdict no. 6 K 788/2016 from July 3, 2017.

CONCLUSION

Based on the obtained results, we certainly cannot speak about the existence of a “trend of mitigation of punishment” in judicial practice, because regarding the criminal offense which was the subject of the research, a larger number of sentences were imposed within the limits prescribed by law than were mitigated. However, it is indisputable that in some cases the Court overemphasized the importance of certain mitigating circumstances, when imposing a sentence less severe than the one provided by law. As this is an institute that significantly influences the policy of punishment, but also the suppression of criminal acts, the Court should certainly be more careful in determining such circumstances and properly assessing them, because this is the only way that a less severe sentence will achieve the purpose of punishment. In particular, the Court should take into account previous convictions, which was also pointed out by the immediate higher court that reversed certain decisions, citing a legal provision that imperatively prescribes that a sentence for a perpetrator who has previously been convicted of the same crime cannot be mitigated.

BIBLIOGRAPHY

Cited case law

- Verdict No. 18 K 269/2013 from June 12, 2013.
- Verdict No. 12 K 29/2014 from April 4, 2014.
- Verdict No. 16 K 363/2016 from July 8, 2016.
- Verdict No. 18 K 80/2013 from May 13, 2013.
- Verdict No. Kž1 1343/2017 from January 17, 2018.
- Verdict No. 17 K 684/2017 from August 17, 2017.
- Verdict No. Kž 1 286/2019 from April 12, 2019.
- Verdict No. Kž 1 962/2018 from November 7, 2018.
- Verdict No. 4 K 2151/2013 from December 13, 2013.
- Verdict No. 10 K 660/2014 from August 18, 2015.
- Verdict No. Kž 1. 3924/2012 from December 5, 2013.
- Verdict No. 7 K 321/2013 from April 12, 2013.
- Verdict No. 12 K 305/2013 from May 14, 2013.
- Verdict No. 7 Kž.1 996/2015 from October 23, 2015.
- Verdict No. 6 K 788/2016 from July 3, 2017.
- Verdict No. 16 472/2013 from July 23, 2013.
- Verdict No. Kž 1. 256/2017 from August 31, 2017.

Books, magazines, articles

- Jovašević, D. (2017). *Krivično pravo – posebni deo*. Belgrade: Dosije, 280.
- Jokšić, I. (2014). Teška krađa u starom i srednjem veku. *Glasnik*, The Bar Association of Vojvodina, 86 (3).
- Stojanović, Z. (2018). *Commentary on the Criminal Code according to the state of the Criminal Code from March 1, 2018 and according to the state of the legislation from May 18, 2018*. Belgrade: Official Gazette.
- Stojanović, Z., Perić, O. (2011). *Krivično pravo: posebni deo*. Belgrade: Pravna knjiga
- Čejović, B., Kulić, M. (2014). *Krivično pravo*. Novi Sad: Faculty of Law for Commerce and Judiciary,

Legal acts

- Criminal Code, *Official Gazette of the RS*, No. 85/2005, 88/2005 – amd., 107/2005 – amd., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 and 35/2019.